

**ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
(на основі базової загальної середньої освіти)**

Освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень): молодший спеціаліст

Спеціальності: 061 журналістика

081 право

231 соціальна робота

Освітні програми: видавнича справа та редагування

правознавство

соціальна робота

соціальна педагогіка

Запоріжжя, 2019

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

(на основі базової загальної середньої освіти)

1. Найдавніші часи. Початки людської цивілізації на території України

Хронологічні рамки давньої історії України, її періодизація. Природні умови, спосіб життя, суспільна організація, світорозуміння і мораль первісних людей. Основні стоянки і пам'ятки первісних людей на території України. Трипільська археологічна культура.

Велика грецька колонізація. Заснування античних грецьких поселень на території України (у Північному Причорномор'ї). Суспільне, господарське життя і побут в античних полісах на території України. Взаємини греків і місцевого населення. Кіммерійці, скіфи, сармати, готи, гуни.

Походження (витоки) слов'янських народів. Природно-географічні умови історичної прабатьківщини слов'ян. Суспільне та господарське життя і духовний світ. Передумови розселення слов'ян. Розвиток слов'янських племен у процесі розселення. Анти і склавини на теренах України.

2. Виникнення та становлення Русі-України

Розселення слов'янських племен на території України. Господарство та суспільство слов'ян. Сусіди східних слов'ян. Утворення Русі-України з центром у Києві. Київські князі (Аскольд, Олег, Ігор, Ольга, Святослав).

3. Київська держава (Русь-Україна) наприкінці X – у першій половині XI ст.

Внутрішня і зовнішня політика Володимира Великого. Впровадження християнства. Київська держава (Русь-Україна) за Ярослава Мудрого. «Руська правда». Суспільний устрій. Влада князя. Повсякденне життя. Господарство. Міста. Ремесла. Торгівля. Культура.

4. Київська держава у другій половині XI – першій половині XIII ст.

Передумови політичного дроблення Київської держави. Любецький з'їзд князів. Правління Володимира Мономаха. Економічний і політичний розвиток Київського, Переяславського та Чернігівського князівств в середині XII – першій половині XIII ст. Політичне і соціально-економічне життя Галицького і Волинського князівств в другій половині XII ст. Ярослав Осмомисл. Культура Русі-України в другій половині XI – першій половині XIII ст. Кочові народи степів України X–XIII ст.

5. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава)

Утворення Галицько-Волинської держави за Романа Мстиславовича.

Походи монголів на Русь. Підпорядкування руських князівств Монгольській імперії (Золотій Орді). Король Данило – будівничий Галицько-Волинської держави. Галицько-Волинська держава за наступників Данила Романовича та її розпад. Культура Галицько-Волинської держави XIII – першої половини XIV ст.

6. Руські удільні князівства у складі сусідніх держав. Кримське ханство

Інкорпорація руських удільних князівств до складу Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського, інших держав. Кревська унія 1385 р. і українські території. Опір руських князів політиці централізації та його наслідки. Держава Феодоро в Криму. Утворення Кримського ханства. Гіреї. Суспільний устрій та культура ханства. Суспільне і церковне життя на теренах України в XIV–XV ст. Сільське господарство. Ремесла і торгівля. Міста, магдебурзьке право. Пам'ятки середньовічної культури XIV–XV ст. Костянтин Острозький. Юрій Дрогобич.

7. Українські землі у складі Речі Посполитої (XVI – перша половина XVII ст.)

Статус українських земель у складі Королівства Польського, Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського, Священної Римської та Османської імперій, Московського царства в першій половині XVI ст. Люблінська унія 1569 р. та її вплив на українське суспільство. Соціальна структура суспільства в Україні XVI ст. (магнати, шляхта, духовенство, містяни, селяни).

Литовські статути. Економічне життя села і міста: фільварки, цехи. Торгівля. Сільське та міське самоврядування. Криза православної церкви в XVI ст. Реформаційний та контрреформаційний рухи в Україні. Пересопницьке Євангеліє. Книговидання. Полемічна література. Православні братства. Василь-Костянтин Острозький. Церковні собори в Бересті 1596 р. Розкол православної церкви. Утворення унійної (греко-католицької) церкви. Боротьба за відновлення православної ієрархії. Реформи митрополита Петра Могили. Культурно-освітнє життя. Єзуїтські колегії, Острозька академія, братські школи. Київська (Києво-Могилянська) колегія. Містобудування, архітектура, образотворче мистецтво XVI – першої половини XVII ст.

8. Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII ст.)

Походження українського козацтва. Козацькі зимівники та поселення. Перші Січі. Дмитро Вишневецький. Запорозька Січ – козацька республіка. Реєстрове козацтво. Становлення козацького стану. Козацькі повстання кінця XVI ст. Походи козаків першої чверті XVII ст. Петро Конашевич-Сагайдачний. Військо Запорозьке і Хотинська війна. Козацько-селянські повстання 20–30-х років XVII ст. «Ординація Війська Запорозького».

9. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Передумови Національно-визвольної війни. Богдан Хмельницький. Козацько-кримський союз. Події 1648–1649 рр. Зборівський договір. Події 1650–1651 рр. Битва під Берестечком і Білоцерківський договір. Іван Богун. Битва під Батогом. Молдавські походи. Облога Жванця. Українська козацька держава – Військо Запорозьке. Адміністративно-територіальний устрій. Соціально-економічні реформи. Зовнішня політика: у пошуку союзників. Українсько-московський договір 1654 р. Воєнно-політичні події 1654–1655 рр. Віленське перемир'я. Українсько-шведсько-трансильванський союз.

10. Козацька Україна наприкінці 50-х років XVII – на початку XVIII ст.

Іван Виговський. Гадяцька угода. Україно-московська війна. Конотопська битва. Початок Руїни. Юрій Хмельницький. Розкол Гетьманської держави. Павло Тетеря та Іван Брюховецький. Андрусівське перемир'я. Петро Дорошенко. Спроби об'єднання Лівобережної та Правобережної Гетьманщини. Дем'ян Многогрішний. Іван Самойлович. Чигиринські походи. Бахчисарайський мир. «Вічний мир». Правобережне козацтво в останній чверті XVII ст. Заселення і розвиток Слобідської України. Слобідські козацькі полки. Запорозьке козацтво. Іван Сірко. Гетьманщина в часи Івана Мазепи. Пилип Орлик і його Конституція. Ліквідація козацтва на Правобережній Україні. Церковне життя. Освіта. Архітектура. Образотворче мистецтво.

11. Українські землі в 20–90-х роках XVIII ст.

Імперський наступ на автономію Гетьманщини. Павло Полуботок. Данило Апостол. Нова Січ. Кирило Розумовський. Ліквідація гетьманства і козацького устрою в Україні. Підкорення Кримського ханства. Колонізація Півдня України. Правобережна Україна. Гайдамаки. Коліївщина. Буковина, Східна Галичина, Закарпаття. Рух опришків. Поділи Речі Посполитої: зміни у

становищі Правобережної України та західноукраїнських земель. Освіта і наука. Києво-Могилянська академія. Григорій Сковорода. Архітектура. Образотворче мистецтво. Музика.

12. Історія України в контексті епохи раннього нового часу

Сутність Нового часу. Ранній Новий час в історії України. «Довге» ХІХ століття: доба модернізації та національного відродження в Європі. Адміністративно-територіальний устрій українських територій у складі Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій. Періодизація історії України ХІХ ст. (за етапами національного руху). Населення: чисельність, соціальний і національний склад. Іноетнічні групи на українській території: поляки, росіяни, кримські татари, євреї, німці та ін. Упровадження «смуги осілості» для євреїв.

13. Українські землі у складі російської імперії наприкінці ХVІІІ – у першій половині ХІХ ст.

Політика Російської імперії щодо українських етнічних територій. Козацтво після ліквідації Запорозької Січі. Соціально-економічне становище. Села і міста. Торівля. Чумацький промисел. Криза кріпосницької системи. Початок індустріальної революції. Нова модель соціально-економічного розвитку Півдня України. Порто-франко Одеси. Початок українського національного відродження. Нащадки козацької старшини: асимілятори і традиціоналісти. Формування сучасної української національної самосвідомості. Новгород-Сіверський автономістський гурток. Харківський осередок українського руху. Кирило-Мефодіївське братство. Польський національно-визвольний і російський опозиційний рухи на території України. Польське повстання 1830–1831 рр. і його наслідки для України. Соціальні рухи.

14. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці ХVІІІ – у першій половині ХІХ ст.

Політика Австрійської імперії щодо українських територій. Йосифінські реформи. Соціальні протести. Початок українського національного відродження. «Будителі» Закарпаття. Товариство галицьких греко-католицьких священиків. «Руська трійця». Європейська революція 1848–1849 рр. в українських регіонах Австрійської імперії. Соціальні рухи. Скасування панщини. Головна руська рада та її національна програма. Газета «Зоря Галицька». Перший досвід парламентської діяльності.

15. Повсякденне життя та культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Повсякденне життя. Становище жінки. Умови розвитку культури. Освіта. Львівський університет. Відкриття університетів у Харкові та Києві. Поступ науки. Видатні вчені. Культурно-освітні товариства. Розвиток української літератури. Становлення сучасної української літературної мови. «Енеїда» Івана Котляревського. Тарас Шевченко і його «Кобзар». Творчість Пантелеймона Куліша і Миколи Гоголя. Музика, театр, образотворче мистецтво, архітектура.

16. Українські землі у складі російської імперії в другій половині XIX ст.

Українське питання в контексті міжнародних відносин. Східна (Кримська) війна 1853–1856 рр. Ліквідація кріпацтва та реформи 1860–1870-х років. Модернізація промисловості й сільського господарства. Розширення внутрішнього ринку. Торгівля. Урбанізація. Будівельна лихоманка. Розвиток залізничного транспорту. Зміни в соціальній структурі суспільства. Формування інтелігенції й робітництва (пролетаріату). Родини українських підприємців. Громадівський рух 1860–1890-х рр. Київська громада. Хлопомани. Польське повстання 1863–1864 рр. та його наслідки для України. Південно-Західний відділ Російського географічного товариства. Молоді громади. Валуєвський циркуляр і Емський указ. Володимир Антонович і Михайло Драгоманов. Братство тарасівців. Національне відродження кримських татар. Ісмаїл Гаспринський. Зародження робітничого і соціал-демократичного рухів.

17. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.

Особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських регіонів. Селянська реформа в Австрійській імперії (1848 р.). Кооперативний рух. Трудова еміграція. Русофіли («москвофіли») і народовці («українофіли»). Товариство «Просвіта». Наукове товариство імені Шевченка. Народовська політика «нової ери». Розгортання руху народовців у 1880–1890-х роках у Галичині, Буковині й Закарпатті. Радикальний рух у Галичині. Іван Франко. Утворення політичних партій. Русько-українська радикальна партія, Українська національно-демократична партія. Українське представництво в Галицькому сеймі та австрійському парламенті у Відні. Польський і єврейський рухи в Галичині.

18. Україна початку ХХ століття перед викликами модернізації

Особливості соціально-економічного розвитку. Індустріальна модернізація. Монополізація. Регіональна спеціалізація промисловості й сільського господарства. Кооперативний рух.

Політизація та радикалізація українського національного руху. Створення і діяльність політичних партій, культурно-освітніх і військово-спортивних організацій. Проблеми консолідації української нації. Самостійницька й автономістська течії в національному русі.

Наростання політичної напруженості. Події російської революції 1905–1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад у I і II Державних думах. «Українське питання» в III і IV Державних думах. Товариство українських поступовців. Українське представництво в Галицькому сеймі та австрійському парламенті у Відні.

Аграрна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Український політичний і національно-культурний рух у 1907–1914 рр. Реформа виборчої системи в Австро-Угорщині. Посилення тиску з боку російської імперської влади на український рух. Прояви ксенофобії та шовінізму. «Справа Бейліса».

19. Повсякденне життя та культура України в середині ХІХ – на початку ХХ ст.

Вплив процесів модернізації на суспільне життя українців, зміни у світовідчутті людини. Урізноманітнення форм і напрямів освіти. Боротьба за створення українського університету у Львові. Церковне життя. Емансипація жінки. Наукові товариства. Видатні вчені. Особливості розвитку культурного життя. Література. Українська преса та видавництва. Український професійний театр. Родина Тобілевичів. Музика. Українська романтична і реалістична школа живопису. Модерн у малярстві. Стилізація й модерн в архітектурі. Повсякденне життя. Зміни в міській та сільській забудові. Опіка над здоров'ям і медичні служби. Дозвілля, розваги й задоволення культурних запитів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

1. Структура білета

Білет містить 4 види текстових завдань. Завдання № 1-2 спрямовані на з'ясування фактологічної обізнаності з історії України. Завдання № 3-8 мають характер логічних запитань, спрямованих на виявлення стану розвитку історичного мислення.

2. Порядок виконання тестових завдань

Завдання № 1-2. Відповіді на запитання і завдання здійснюються через позначення правильної відповіді шляхом вписуванням знаку + напроти вірного, на думку абітурієнта, варіанту відповіді.

Якщо в межах питання зроблено більше позначок-відповідей ніж одна, відповідь не зараховується (за це завдання не начисляється балів зовсім).

Будь-які виправлення не допускаються. Тестове завдання, що містить виправлення, оцінюється в 0 балів.

У завданнях 3-4, що вимагають встановлення відповідності до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених буквами, виберіть, на Вашу думку, один правильний варіант, позначений цифрою.

У завданнях 5-6 розташуйте події в хронологічній послідовності. Поставте позначки в таблиці на перетині відповідних рядків (цифри) і колонок (букви). Цифри 1 має відповідати обрана Вами перша подія, цифри 2 – друга, цифри 3 – третя, цифри 4 – четверта.

У завданнях 7-8 пропонується шість варіантів відповідей, серед яких лише ТРИ правильні. Виберіть цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, відповіді та запишіть їх у відповідному місті. Порядок написання цифр значення не має.

3. Оцінювання відповідей

За правильне (частково правильне) виконання завдання кожного виду встановлюються наступні бали:

1. Завдання за вибором однієї правильної відповіді – 0 – 0,5 **тестового бала.**
2. Завдання на встановлення відповідності – 0 – 0,5 – 1 –1,5 – 2 **тестових бали.**
3. Завдання на встановлення правильної послідовності 0 – 0,5 – 1 –1,5 – 2 **тестових бали.**
4. Завдання з відповіддю множинного вибору – 0 – 0,5 – 1 –1,5 **тестових бали**

Час на виконання письмової роботи – **90 хвилин.**

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

6 клас

1. Пометун О.І., Мороз П.В., Малієнко Ю.Б. Всесвітня історія. Історія України. Підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. К.: Видавничий дім «Освіта», 2014, 256 с.
2. Бандровський О.Г., Власов В.С. Всесвітня історія. Історія України. Підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. К.: Генеза, 2014, 272 с.

7 клас

3. Власов В.С. Історія України. Підручник для 7 класу. К.: Генеза, 2016, 192 с.
4. Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. Підручник для 7 класу. Харків: Ранок, 2015, 240 с.
5. Свідерський Ю. Ю., Ладиченко Т. В., Романишин Н. Ю. Історія України. Підручник для 7 класу. К.: Грамота, 2015, 240 с.
6. Смолій В.А. Степанков В.С. Історія України. Підручник для 7 класу. К.: Генеза, 2015, 240 с.

8 клас

7. Бурнейко І. О., Наумчук О. В., Крижановська М. Є., Штанько М. Ф. Історія України. Підручник для 8 класу. – Тернопіль: Астон, 2016, 301с.
8. Власов В. С. Історія України. Підручник для 8 класу. К.: Генеза, 2016, 256 с.
9. Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. Підручник для 8 класу, Харків.: Ранок, 2016. 272 с.
10. Гупан Н. М., Смагін І. І., Пометун О. І. Історія України. Підручник для 8 класу, К.: Освіта, 2016, 320 с.
11. Сорочинська Н.М., Гісем О.О. Історія України. Підручник для 8 класу. Тернопіль: Богдан, 2016.
12. Струкевич О.К. Історія України. Підручник для 8 класу. К.: Грамота, 2016, 272 с.
13. Швидько Г. К. Чорнобай П.О. Історія України. Підручник для 8 класу. К.: Генеза, 2016, 353 с.

9 клас

14. Бурнейко І. О., Наумчук О. В., Крижановська М. Є., Штанько М. Ф. Історія України. Підручник для 9 класу. – Тернопіль: Астон, 2017. – 296с.
15. Власов В.С. Історія України. Підручник для 9 класу. К.: Літера ЛТД, 2017. 304 с.
16. Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. Підручник для 9 класу. Харків.: Ранок, 2017, 228 с.
17. Левітас Ф. Л., Дудар О. В., Беззуб Ю. В. Історія України. Підручник для 9 класу. К.: Освіта, 2017, 416 с.
18. Пометун О. І, Н. М. Гупан, І. І. Смагін. Історія України. Підручник для 9 класу. К.: Оріон, 2017, 288 с.
19. Реєнт О. П., Малій О. В. Історія України. Підручник для 9 класу. К.: Генеза, 2017, 273 с.
20. Сорочинська Н.М., Гісем О.О. Бурнейко І. О., Наумчук О. В., Крижановська М. Є., Штанько М. Ф. Історія України. Підручник для 9 класу. Тернопіль: Астон, 2017, 296 с.
21. Струкевич О.К. Історія України. Підручник для 9 класу. К.: Грамота, 2017, 240 с.
22. Турченко Ф. Г., Мороко В. М. Історія України. Підручник для 9 класу. К.: Генеза, 2017, 380 с.

АТЛАСИ

1. Атлас з історії України. Всесвітня історія. Інтегрований курс" 6 клас, Київ: Інститут передових технологій, 2006, 24 с.
2. Атлас з історії України: 7 клас / Упорядники: Д. В. Ісаєв, О. І. Гісем, О. О. Мартинюк. - Київ: Інститут передових технологій, 2003, 16 с.
3. Атлас з історії України XVI-XVIII ст.: 8 клас / Упорядники: Д. В. Ісаєв, О. І. Гісем, О. О. Мартинюк. Київ: Інститут передових технологій, 2004, 16 с.
4. Атлас з історії України друга пол. XVIII - початок XX ст.: 9 клас / Упорядники: Д. В. Ісаєв, О. І. Гісем, О. О. Мартинюк. Київ: Інститут передових технологій, 2005, 20 с.